

Vergaderjaar 1990-1991

21 565

Aanvulling van het Wetboek van Strafrecht en het Wetboek van Strafvordering met voorzieningen ten behoeve van de bestrijding van heling

Nr. 5

MEMORIE VAN ANTWOORD

Ontvangen 24 oktober 1990

De ondergetekende is erkentelijk voor de waardering die in het verslag van de vaste Commissie van Justitie voor het wetsvoorstel is uitgesproken. De leden van de aan het woord zijnde fracties onderschreven de noodzaak van een doelmatige helingbestrijding. Zij konden zich dan ook in zijn algemeenheid verenigen met de voorgestelde aanscherping van de wettelijke bepalingen inzake heling.

De leden van de CDA-fractie achtten, naast de voorgestelde wetswijziging, een bestuurlijk preventief toezicht op zwarte markten ter bestrijding van heling nodig. Zij vroegen of hierover overleg is gevoerd met het ministerie van Economische Zaken en met de VNG. De leden van de D66-fractie vroegen meer in het algemeen naar de activiteiten die plaatsvinden op het terrein van de bestuurlijke helingbestrijding.

Naar aanleiding hiervan deel ik mee dat ik samen met mijn ambtgenoot van Binnenlandse Zaken verschillende bestuurlijke preventie-experimenten ter bestrijding van heling, waaronder een experiment dat betrekking heeft op de zwarte markt te Beverwijk, heb gesubsidieerd. De evaluatie van deze experimenten geschiedt thans in nauw overleg met andere betrokken ministeries, in het bijzonder met de ministeries van Economische Zaken en Binnenlandse Zaken, en met de VNG. Bezien wordt welke conclusies uit de experimenten moeten worden getrokken voor toekomstig beleid. In het algemeen blijken bestuurlijk preventieve maatregelen ter bestrijding van heling effectief te zijn. Hierover zal Uw Kamer binnenkort nader worden geïnformeerd bij de aanbieding van het eindrapport van de interdepartementale Stuurgroep Bestuurlijke Preventie van Criminaliteit over de resultaten van de door deze stuurgroep gesubsidieerde experimenten.

Voorts achtten de leden van de CDA-fractie de helingcircuits voor kostbare goederen, zoals antiek, auto's, audio-visuele apparatuur, kleding en textiel van een dusdanige omvang dat een gemeenschappelijke actie van alle Nederlandse gemeenten en politie en justitie van groot belang is. Deze leden vroegen of bereid ben zulk een keiharde aanpak van heling te bevorderen.

Het beleidsplan helingbestrijding van 14 september 1987 bevat hiertoe een eerste aanzet. Het bevat een reeks aanbevelingen gericht tot alle bij

de helingbestrijding betrokken partijen, zoals politie, justitie, lokaal bestuur, burgers, verzekeraars en fabrikanten van duurzame goederen. Het onderhavige wetsvoorstel strekt er mede toe dit beleid van een nieuwe impuls te voorzien.

Deze leden achtten het tevens van groot belang dat met het voorstel tot verruiming van de delictomschrijving van heling tegemoet wordt gekomen aan de internationale wens, in actie te komen tegen het witwassen van uit de handel in verdovende middelen verkregen vermogens. Zij legden een verband met de door het Nederlandse bankwezen in te stellen legitimatieplicht en vroegen hoever het bankwezen met deze legitimatieplicht is gevorderd.

Mijn ambtgenoot van Financiën is voornemens de bestaande verplichtingen inzake de vaststelling en registratie van de identiteit van personen aan wie financiële diensten worden verleend en die thans voortvloeien uit de Wet van 19 mei 1988 (Stb. 1988, 278) inzake de identiteitsvaststelling bij financiële dienstverlening, uit te breiden tot incidentele cash-transacties die een bepaalde waarde te boven gaan. Ik merk hierbij op dat de Nederlandse Bank reeds een overeenkomst met de Nederlandse Vereniging van Bankiers heeft gesloten waarin de banken deze verplichting op zich nemen. Bovengenoemd wetsvoorstel strekt ertoe deze overeenkomst algemeen verbindend te verklaren. Het wetsvoorstel zal in de loop van volgend jaar worden ingediend.

De leden van de CDA-, PvdA-, VVD- en D66-fractie deelden mijn standpunt de door de Recherche Adviescommissie (RAC) bepleite verruiming van de toepassingsmogelijkheden van de voorlopige hechtenis voor opzetheling niet op zichzelf te beoordelen, maar hierover het advies van de Commissie herijking Wetboek van Strafvordering (Commissie-Moons) af te wachten. De leden van de CDA- en PvdA-fractie vroegen wanneer dit advies wordt verwacht. De commissie is van plan dit advies in de tweede helft van 1991 uit te brengen.

De leden van de D66-fractie waren verbaasd dat niettemin vooruitlopend op dit advies wordt voorgesteld de gevallen waarin op grond van artikel 67, eerste lid, onder b, Sv een bevel tot voorlopige hechtenis kan worden gegeven, uit te breiden tot schuldheling. Dit voorstel verruimt echter de toepassingsmogelijkheden van voorlopige hechtenis niet noemenswaardig – daarvoor zou namelijk tevens de maximale strafbedreiging voor schuldheling moeten worden opgetrokken tot een gevangenisstraf van maximaal zes jaren – maar het verruimt wel de toepassingsmogelijkheden van dwangmiddelen, zoals bij voorbeeld de bevoegdheid van de hulpofficier van justitie buiten heterdaad voorwerpen in beslag te nemen en, als aan de overige wettelijke voorwaarden is voldaan, huiszoeking te doen. Deze bevoegdheden zijn voor een doelmatige helingbestrijding van groot belang. In het rapport van de werkgroep helingbestrijding van de RAC (blz. 60, 61) wordt geconstateerd dat het gebrek aan deze bevoegdheden een knelpunt is bij de helingbestrijding.

De leden van de PvdA-fractie zouden graag nader inzicht willen hebben in de ontwikkeling van 1980 tot en met 1988 van de stijging van het aantal diefstallen, inbraken en heling per jaar en de oplossingspercentages. Hieronder volgt een overzicht van deze cijfers:

Tabel 1: Ter kennis van de politie gekomen misdrijven 1980–1989

	1980	1981	1982	1983	1984	1985	1986	1987	1988	1989
diefstal	482 915	567 865	660 400	723 981	804 448	813 520	820 728	819 308	829 072	829 419
– eenvoudige diefstal	291 543	327 184	369 949	404 229	421 010	416 943	364 987	358 369	365 093	373 656
– gekwalificeerde diefstal	191 372	240 681	290 451	319 752	383 438	396 577	455 741	406 939	463 979	455 763
braak	171 177	214 903	250 574	280 250	335 206	345 380	403 332	408 088	413 212	406 422
– diefstal geweld	4 243	5 408	6 623	6 854	7 608	7 833	10 344	10 250	10 641	12 414
– overig gekwalificeerd	15 352	20 370	33 254	32 648	40 624	43 364	42 065	42 601	40 126	36 907
heling	4 138	5 191	5 817	7 193	7 872	7 037	5 602	5 010	4 626	4 130
geïndexeerd (1980 = 100)										
diefstal	100	118	137	150	167	168	170	170	172	172
– eenvoudige diefstal	100	112	127	139	144	143	125	123	125	128
– gekwalificeerde diefstal	100	126	152	167	200	207	238	241	242	238
– diefstal braak	100	125	146	163	195	201	235	238	241	237
– diefstal geweld	100	127	156	162	179	185	244	242	251	293
– overig gekwalificeerd	100	133	217	213	265	282	274	277	261	240
heling	100	125	141	174	190	170	135	121	112	100
stijgingspercentage										
diefstal		18	16	10	11	1	1	-0	1	0
– eenvoudige diefstal		12	13	9	4	-1	-12	-2	2	2
– gekwalificeerde diefstal		26	21	10	20	3	15	1	1	-2
– diefstal braak		25	17	12	20	3	17	1	1	-2
– diefstal geweld		27	22	3	11	3	32	-1	4	17
overig gekwalificeerd		33	63	-2	24	7	-3	1	-6	-8
heling		25	12	24	0	-11	-20	-11	-8	-11

Tabel 2: Ophelderingspercentage van de ter kennis van de politie gekomen misdrijven 1980–1989

delikt	1980	1981	1982	1983	1984	1985	1986	1987	1988	1989
diefstal	17	17	16	16	16	15	15	15	15	15
– eenvoudige diefstal	16	16	15	15	16	16	17	17	17	17
– gekwalificeerde diefstal	19	19	18	18	15	15	14	14	13	13
– diefstal braak	17	17	17	16	14	14	13	13	12	12
– diefstal geweld	30	30	31	30	30	30	26	27	26	27
– overig gekwalificeerd	35	32	25	26	22	20	20	22	20	22
heling	100	101	101	99	100	100	103	125	121	119

Hieruit blijkt dat sinds 1984 het aantal ter kennis van de politie gekomen helingsmisdrijven sterk is teruggelopen. De eenvoudige diefstallen die ter kennis van de politie zijn gekomen, zijn sindsdien minder gestegen dan voorheen, terwijl de ter kennis van de politie gekomen gekwalificeerde diefstallen en de diefstallen met braak sinds 1988 iets teruglopen. De ter kennis van de politie gekomen diefstallen met geweld stijgen echter nog steeds.

Een verklaring voor het feit dat blijkens deze statistieken het aantal ter kennis van de politie gekomen helingsmisdrijven sinds 1984 is teruggelopen, terwijl sinds september 1987 de helingsbestrijding prioriteit heeft gekregen, is zonder nader onderzoek niet te geven. Ik zal een onderzoek instellen en U over de uitkomst nader berichten. Een gedeeltelijke verklaring zou kunnen zijn dat van heling, in plaats van diefstal of van andere vermogensdelicten, geen aangifte wordt gedaan, zodat alleen de opgehelderde helingsmisdrijven ter kennis van de politie komen. Voorts moet worden bedacht dat de door de RAC voorgestelde aanpak van heling een specialistische taakopvatting van de politie veronderstelt, terwijl deze juist generalistisch is. De aanbevolen maatregelen vergen derhalve de nodige organisatorische maatregelen, zoals bij voorbeeld de oprichting van helingbureaus. Zoals hierna nog zal blijken is hier ook aangewerkt. Het is echter wellicht nog te vroeg om in 1989 hiervan concrete resultaten te verwachten. Daarbij komt dat een deel van de

extra inspanningen gericht zijn op de preventie van heling, zodat een zekere terugloop van het aantal helingsmisdrijven begrijpelijk is. Ten slotte kan een gedeeltelijke verklaring voor de terugloop van het aantal ter kennis van de politie gekomen helingsmisdrijven zijn, dat, zoals hierna nog ter sprake zal komen, helers professioneler en internationaler zijn gaan werken.

Deze leden vroegen voorts waaraan het te wijten is dat de handhaving van de registerplicht ingevolge artikel 437 Sr onvoldoende is. Uit de aan dit wetsvoorstel ten grondslag liggende rapporten blijkt dat een cruciaal probleem bij de helingbestrijding is dat heling een «slachtofferloos» delict is. Het gevolg hiervan is dat de druk van buitenaf op de politie ontbreekt. Doorgaans wordt deze druk veroorzaakt door het slachtoffer dat aangifte doet. De aangifte vergt een reactie van de politie. Bij ontbreken hiervan moeten politie en justitie zelf het initiatief nemen tot de helingbestrijding, hetgeen betekent dat, gelet op de grote toevloed van aangiften, uitdrukkelijk prioriteit zou moeten worden toegekend aan helingbestrijding. In het verleden heeft het hieraan geschort, met als gevolg dat ook de controle op de naleving van de registers is verwaarloosd. Het reeds eerder genoemde beleidsplan van 14 september 1987 en de sindsdien genomen initiatieven in de vorm van experimenten beogen hierin verandering te brengen. Voorts kon de registerplicht in het verleden onvoldoende worden gehandhaafd doordat de wettelijke bepalingen terzake waren verouderd. Het onderhavige wetsvoorstel brengt hierin verandering.

Het antwoord op de vraag van deze leden of container-diefstallen onder de termen «gebruikte en ongeregelde goederen» vallen, luidt bevestigend. Onder «ongeregelde goederen» worden goederen verstaan die niet langs de gewone handelskanalen worden verkregen, zoals bij voorbeeld een container gestolen nieuwe fietsen. Hierop kom ik in het navolgende nog terug.

De leden van de VVD-fractie hadden moeite met de voorgestelde aanpassing van artikel 52 Sv. Met het betreden van lokaliteiten moet grote zorgvuldigheid worden betracht. Zij waren er voorshands voorstander van de bevoegdheid bepaalde lokaliteiten te betreden bij wet te regelen en niet bij algemene maatregel van bestuur.

Op grond van artikel 552 Sv hebben opsporingsambtenaren de vrije toegang tot alle plaatsen en lokaliteiten, waarvan redelijkerwijs kan worden vermoed dat zij door een registerplichtige handelaar worden gebruikt. Het voorstel is, deze groep handelaren bij algemene maatregel van bestuur aan te wijzen. De bevoegdheid de plaatsen alwaar deze handelaren hun bedrijf uitoefenen, te betreden, blijft echter op artikel 552 Sv berusten. Aan de wens van deze fractie is derhalve voldaan.

De leden van de D66-fractie konden zich vinden in de strekking van het wetsvoorstel, te weten een effectieve helingbestrijding, maar zij hadden enige reserve ten aanzien van het verwachte resultaat van de voorgestelde wetswijziging. Met deze leden ben ik van mening dat alleen in samenhang met bestuurlijk preventieve en politieke maatregelen de voorgestelde wetswijzigingen het gewenste resultaat opleveren. Zij vroegen naar de resultaten van de intensivering van de helingbestrijding sinds 1987. Zoals uit de hiervoor gepresenteerde statistieken blijkt, zijn hierover zonder nader onderzoek geen eenduidige conclusies te trekken. Sinds september 1987 zijn in verschillende grote steden en in districten van de Rijkspolitie bureaus voor helingbestrijding opgericht of is op andere wijze meer prioriteit gegeven aan de helingbestrijding. Er is sprake van een meer systematische aanpak met als doel voor de betrokken dief de heler en de ontvreemde goederen te achterhalen. Zo zijn bij voorbeeld gerichte acties met betrekking tot het blootleggen van helingcircuits van ontvreemde auto's succesvol gebleken. Ook de controle van de registerplicht wordt door de politie als belangrijk ervaren.

In de politiekorpsen waar helingbestrijding prioriteit krijgt, bestaat de overtuiging dat de helingbestrijding succes heeft en vaak tot gevolg dat de onvreemde goederen kunnen worden teruggegeven aan de rechtmatige eigenaar.

Het antwoord op de vraag van deze leden of de helingbestrijding verder wordt geïntensiveerd, luidt bevestigend. Ik ben voornemens in 1991 met de RAC en de Rechercheschool te Zutphen een themadag te organiseren over helingbestrijding. Op deze dag zullen de methoden en technieken die de RAC heeft bepleit ter verbetering van de helingbestrijding, uiteen worden gezet. Voorts is bij gerichte acties ter bestrijding van de heling van gestolen auto's gebleken dat veel van deze auto's worden geëxporteerd. In overleg met de ministeries van Financiën en Verkeer en Waterstaat wordt bezien hoe tegen deze grensoverschrijdende heling kan worden opgetreden.

Het antwoord op de vraag van deze leden naar de activiteiten die plaatsvinden op het terrein van de bestuurlijke helingbestrijding, is in de tweede alinea van deze memorie reeds gegeven.

De leden van de D66-fractie vroegen voorts in te gaan op de bezwaren van de RAC tegen een omschrijving van heling in algemene termen. In het advies van de werkgroep helingbestrijding van de RAC (blz. 48, 49) wordt in de eerste plaats gewezen op het feit dat de bestaande limitatieve opsomming van helingshandelingen in de praktijk geen problemen heeft opgeleverd, die niet met een eenvoudige uitbreiding van die handelingen kunnen worden opgelost. In de tweede plaats beschouwt deze werkgroep als een bezwaar van een algemene omschrijving van de helingshandelingen dat in de telastlegging toch de overeenkomst in het bijzonder zal moeten worden genoemd.

Ik ben niet onder de indruk van deze bezwaren. De door deze werkgroep voorgestelde aanpak om de helingshandelingen te handhaven en uit te breiden met enkele andere handelingen, zoals gebruiken, heeft als bezwaar dat, als deze aanvulling heeft plaatsgevonden, ook de nieuwe strafbepalingen niet dekkend kunnen blijken te zijn. De limitatieve opsomming van helingshandelingen is dus wel degelijk problematisch. Wat het tweede bezwaar betreft, merk ik op dat niet valt in te zien waarom in de telastlegging niet zou kunnen worden volstaan met de vermelding van gedragingen, zoals het verwerven, voorhanden hebben en overdragen van misdrijfgoederen. Uit de jurisprudentie van de Hoge Raad blijkt dat de Hoge Raad uitgaat van de feitelijke situatie en zich ten aanzien van de overeenkomsten, genoemd in de artikelen 416 tot en met 417bis Sr, niet conformeert aan het burgerlijk recht¹. Vandaar dat, conform de aanbevelingen van de werkgroep Financiële facetten van ernstige vormen van criminaliteit (blz. 36) wordt voorgesteld heling zoveel mogelijk met een eigen terminologie te omschrijven.

Voorts constateerden deze leden dat de delictsomschrijving alle rechtshandelingen omvat die tot gevolg hebben dat iemand juridische zeggenschap over een goed verkrijgt of overdraagt. Het antwoord op de vraag van deze leden of deze omschrijving veronderstelt dat de titel van verkrijging of overdracht een naar burgerlijk recht rechtsgeldige overeenkomst is luidt ontkennend. Voldoende is dat vaststaat dat betrokkene bij voorbeeld een nog niet geleverde auto heeft gekocht, terwijl hij wist of redelijkerwijs kon vermoeden dat die van misdrijf afkomstig is. Of deze overeenkomst naar burgerlijk recht rechtsgeldig is, is niet relevant.

De leden van de D66-fractie vroegen of de registerplicht niet in belangrijke mate wordt uitgehold, indien deze niet betrekking heeft op alle verworven goederen, maar alleen op «gebruikte en ongeregelde goederen». Juist als het zo is dat de betrokken handelaren uit hoofde van de Wet op de Omzetbelasting 1964 reeds verplicht zijn administratie te voeren, zal het toch geen of weinig administratieve lasten met zich meebrengen alle verworven goederen te registreren, aldus deze leden.

De administratieverplichtingen op grond van de Wet op de Omzetbelasting 1964 zijn echter minder gedetailleerd dan de onderhavige registratieverplichtingen. Het doel van de registerplicht is, te voorkomen dat de registerplichtige handelaren goederen kopen waarvan zij weten of vermoeden dat zij van misdrijf afkomstig zijn. Hiervan kan alleen sprake zijn in geval van gebruikte of ongeregelde goederen. Bij dit soort goederen bestaat namelijk de kans dat zij van misdrijf afkomstig zijn. Dit risico bestaat bij nieuwe goederen die de handelaar via de reguliere handelskanalen verwerft niet. De registerplicht hiertoe uitbreiden heeft dan ook geen zin. Door de registerplicht te beperken tot «gebruikte en ongeregelde» goederen wordt deze plicht niet uitgehold. Integendeel, de verplichting stemt zodoende overeen met het doel waarvoor zij wordt voorgesteld. Onder het geldende recht heeft de registerplicht evenmin betrekking op nieuwe goederen die de «GRUTHOKkers» langs de reguliere handelskanalen verwerven.

Voorts vroegen deze leden of de bevoegdheid van de gemeentebesturen het bijhouden van een verkoopregister verplicht te stellen, vervalt. Naar welke bevoegdheid van de gemeentebesturen wordt verwezen in het huidige en voorgestelde artikel 437ter Sr, zo vroegen deze leden. Het voorgestelde artikel 437ter verschilt slechts van het thans geldende artikel 437ter in zoverre, dat hierin niet de registerplichtige handelaren worden opgesomd, maar dat verwezen wordt naar de op grond van artikel 437 bij algemene maatregel van bestuur aangewezen handelaren. Dit artikel geeft de gemeenteraad de bevoegdheid strafrechtelijk gesancioneerde verordeningen ter bestrijding van heling uit te vaardigen. De gemeenteraad kan op grond hiervan in het kader van de helingbestrijding voorschriften vaststellen zolang zij maar niet in strijd komen met de bepalingen van artikel 437 en 437bis en de op artikel 437 gebaseerde algemene maatregel van bestuur. Deze voorschriften kunnen dus ook betrekking hebben op het register en verplichten tot het bijhouden van een verkoopregister.

De leden van de SGP-fractie hadden begrepen dat thans reeds sprake is van een intensivering van de helingbestrijding. Zij vroegen naar de resultaten van deze inspanningen. Het antwoord hierop is reeds gegeven in het voorgaande naar aanleiding van dezelfde vraag van de leden van de D66-fractie. Voorts vroegen deze leden of en zo ja, hoe de regering een afstemming wenst te bevorderen tussen lokale, regionale en landelijke prioriteiten bij de helingbestrijding. Het antwoord hierop is dat in voorbereiding zijnde reorganisatie van de politie, die zal resulteren in 25 regiokorpsen en een landelijk georganiseerd politiekorps, er onder andere toe strekt hierin te voorzien. Door de samenvoeging van de thans nog zo verbrokkelde organisatie van de politie in grotere verbanden en eenheden en door een wijziging van het beheer van de politie, zal ook het beleid ten aanzien van de helingbestrijding beter kunnen worden afgestemd.

Het antwoord op de vraag van deze leden of de werkbelasting die voortvloeit uit dit wetsvoorstel, moet worden opgevangen door prioriteitstelling, luidt bevestigend. Zoals onlangs in het beleidsplan «Recht in beweging» is aangekondigd, krijgt de bestrijding van de zware criminaliteit de komende jaren extra prioriteit. Daarnaast zal de politie door middel van prioriteitstelling capaciteit moeten vrijmaken voor de registercontrole. Het in overleg met het bestuur opzetten van lokale geïntegreerde actieplannen is hiertoe een geschikt middel.

Deze leden vroegen of het wenselijk is dat de mogelijkheid van een ontheffing van de registerplicht ingevolge het voorgestelde artikel 437 Sr wordt gecreëerd. Zij stelden deze vraag mede in het licht van de in artikel 437, eerste lid, onder a, voorkomende aanduiding «gebruikte of ongeregelde goederen». Voorshands waren deze leden geneigd de opvatting van de Raad van State dat deze aanduiding te vaag is te onderschrijven.

Zij vroegen of de registratieverplichting niet betrekking zou moeten hebben op alle verworven goederen, zodat ook nieuwe goederen, bij voorbeeld afkomstig van container-diefstallen, onder deze verplichting zullen vallen.

De bezwaren tegen een uitbreiding van de registerplicht tot alle verworven goederen zijn in het voorgaande in antwoord op een vraag terzake van de leden van de D66-fractie reeds uiteengezet. Nieuwe goederen, afkomstig van container-diefstallen, vallen onder het begrip «ongeregelde goederen». Deze goederen worden namelijk niet langs de gebruikelijke handelskanalen verkregen van de reguliere leverancier of groothandelaar. Over de vermeende vaagheid van de begrippen «gebruikte en ongeregelde goederen» merk ik op dat deze niet nieuw zijn. Deze begrippen fungeren sinds het begin van deze eeuw al als onderdeel van de omschrijving van het begrip «opkoper» in artikel 90bis Sr, zonder dat dit tot problemen aanleiding geeft. Als zodanig vervullen deze termen een vergelijkbare functie als in het voorgestelde artikel 437. In de opkopersbranche zijn deze begrippen volledig ingeburgerd. Zij worden gehanteerd in de Vestigingswet Detailhandel (Stb. 1971, 569) en het Vestigingsbesluit Kleinhandel in gebruikte en ongeregelde goederen (Stb. 1958, 630). Niettemin ben ik bereid bij nota van wijziging het voorgestelde artikel 437 aan te vullen met een definitie van het begrip «ongeregelde goederen».

Tot slot stelden deze leden de vraag hoe de regering staat tegenover het voorstel, vervat in het rapport van de werkgroep helingbestrijding van de RAC, de handel in roerende goederen in horeca-inrichtingen te verbieden. Dit voorstel is niet overgenomen omdat een dergelijk verbod zich niet verdraagt met het doel van deze wet, te weten de regeling van vestigings- en gezondheidsaspecten van de horeca. Een verbod tot het gedogen van opkoperij past hier niet in.

De leden van de GPV-fractie en het lid van de RPF-fractie stelden vraagtekens bij het voorstel de registerplicht te beperken tot de inkoop. Verdient het geen aanbeveling, zo vroegen deze leden, de registerplicht uit te breiden tot overdrachtshandelingen om zodoende ontvreemde goederen te kunnen opsporen, hetgeen in het belang is van de benadeelde. Voorts kan, aldus de leden van de GPV-fractie, het verkoopregister bijdragen aan de bewijsvoering van het vermogensdelict, hetgeen weer van belang is voor de bewijsvoering van heling. Deze leden wezen erop dat blijkens het commentaar van de Centrale Politie Recherchecommissie (CPRC) de praktijk leert dat opkopers, anders dan in de memorie van toelichting (blz. 6) wordt gesteld, wel de door hen gekochte goederen in het register vermelden, ongeacht of zij al dan niet weten of vermoeden dat het goed van misdrijf afkomstig is.

Het voorstel de registerplicht beperkt te houden tot een inkoopregister en niet uit te breiden met overdrachtshandelingen, berust op het gegeven dat in het rapport van de werkgroep helingbestrijding van de RAC (blz. 8) wordt geconstateerd dat de handelaren de goederen waarvan zij weten of vermoeden dat zij van misdrijf afkomstig zijn, doorgaans niet in het register inschrijven. Gegeven dit feit is een uitbreiding van de registerplicht niet zinvol. Hoewel de adviezen van de RAC en de CPRC elkaar op dit punt tegenspreken, blijf ik van mening dat het niet erg waarschijnlijk is dat veel handelaren die bewust gestolen goederen kopen, deze in het register zullen inschrijven. Gelet hierop, zal een verkoopregister niet het beoogde effect hebben, te weten de vereenvoudiging van de opsporing van gestolen goederen en van het bewijs van heling.

Uit het voorgestelde mag echter niet de conclusie worden getrokken, zoals het lid van de R.P.F.-fractie doet, dat een inkoopregister evenmin zinvol is. Het belang van een inkoopregister is dat de grens tussen bonafide en malafide handelaren duidelijk wordt getrokken. Het rapport

«Rechtshandhaving» van de WRR en de rapporten van de Commissie kleine criminaliteit (Commissie-Roethof) wijzen hierop en bevelen de registerplicht aan op grond van de preventieve werking die ervan uitgaat.

Tenslotte merk ik op dat ernaar is gestreefd de administratieve lasten van de registerplicht voor het bedrijfsleven zo beperkt mogelijk te houden. Het bijhouden van een verkoopregister betekent extra lasten, die, gelet op het feit dat de positieve effecten ervan op de helingbestrijding twijfelachtig zijn, niet verantwoord zijn.

De vragen van de leden van de GPV-fractie over de beperking van de registerplicht tot «gebruikte en ongeregelde goederen», de vermeende vaagheid van deze begrippen en het voorstel het gedogen van opkoperij in de Drank- en Horecawet te verbieden, zijn in het voorgaande reeds beantwoord.

Het lid van de RPF-fractie was van mening dat het bestanddeel «door misdrijf verkregen» in de voorgestelde delictomschrijving van heling bewijstechnische problemen zal opleveren. Hij vroeg of deze problemen in de toekomst een effectieve helingbestrijding zullen belemmeren. Het vereiste dat de heler wist of redelijkerwijs kon vermoeden dat het goed door misdrijf is verkregen, kan in de delictomschrijving van heling niet worden gemist. Degene die niet weet en ook niet redelijkerwijs had moeten vermoeden dat het door hem verworven goed door misdrijf is verkregen, kan moeilijk als heler strafbaar worden gesteld. Welk misdrijf aan de heling ten grondslag ligt, is echter niet van belang. Evenmin is van belang of de dader van het misdrijf persoonlijk aansprakelijk is, of dat het reeds verjaard is of dat een ander beletsel de vervolging in de weg staat.

De vraag van dit lid over het verkoopregister is in het voorgaande reeds beantwoord.

De Minister van Justitie,
E. M. H. Hirsch Ballin

¹ Zie voor een bespreking van deze jurisprudentie: H. A. Demeersseman, De autonomie van het materiële strafrecht, Gouda Quint BV Arnhem, 1985, Hoofdstuk 6.